

ابعاد و روش های جنگ ترکیبی لابی های اسرائیل علیه جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر فعالیت لابی ایپک

مصطفی دلاورپوراقدم^۱

چکیده

در گام دوم انقلاب، ماهیت، تنوع، پیچیدگی، مراجع و مولدهای وقوع تهدید با تغییراتی مواجه شده اند و لابی های اسرائیل در ایالات متحده آمریکا به ویژه لابی ایپک با هدفگیری حوزه های مختلف اقتصادی، امنیتی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و فن آورانه، تغییر الگوهای رفتاری و دگردیسی ماهیت نظام جمهوری اسلامی ایران با استفاده از فنون عملیات ترکیبی، جنگ روایت ها و جنگ شناختی را در اولویت قرار داده اند. تهدیدات ترکیبی یا هیبریدی در ذیل تهدیدات امنیت ملی قرار دارند و موجودیت و بقای نظام را هدف قرار می دهند. جنگ ترکیبی همانند یک معادله چند مجهولی است که باید در لایه های مختلف حکمرانی مورد توجه قرار گیرند. در این پژوهش، علاوه بر تبیین عناصر تأثیرگذار بر جنگ ترکیبی، شیوه های جنگ روایت ها و هیبریدی لابی ایپک علیه جمهوری اسلامی ایران برای ترغیب و فریب قانونگذاران کنگره آمریکا و دولتمردان کاخ سفید برای اعمال تهدیدات چند لایه ای علیه کشورمان بررسی می شود. روش تحقیق این پژوهش مبتنی بر روش توصیفی - تبیینی با ابزار جمع آوری اطلاعات کتابخانه‌ای، اینترنتی و اسناد مرتبط است. نتایج این تحقیق کاربردی، راهبردی، تصمیم گرا و مورد استفاده دانشگاه ها، نهادهای حاکمیتی و پژوهشکده های سیاسی، امنیتی و دفاعی می باشد، بنابراین در ذیل پژوهش های توسعه ای و کاربردی قرار دارد.

کلیدواژه

جنگ ترکیبی، عملیات روانی، جنگ شناختی، امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران، جنگ روایت ها، لابی ایپک، کنگره آمریکا.

۱. مقدمه

به نظر می رسد شیب و سرعت تهدیدهای امنیت ملی در افق قانون برنامه هفتم توسعه به سمت تعمیق و گسترش تهدیدات لایه ای در حال حرکت است، به طوری که رهبر فرزانه انقلاب (مدظله العالی) در چند سال اخیر بارها بر هوشیاری و خرد جمعی مسؤولان و مردم در برابر آفندهای تهاجم ترکیبی، جنگ شناختی، جنگ روایت ها و عملیات روانی دشمنان ملت ایران تأکید فرموده اند (مقام معظم رهبری، ۱۴۰۲).

تکثر و تنوع ابزار و روش های تهاجم ترکیبی باعث شکل گیری حفره های مطالعاتی در ذهن اغلب خبرگان امنیت ملی و دانش پژوهان سیاست خارجی پیرامون نحوه مواجهه با ابعاد جنگ ترکیبی و اضلاع آن همچون جنگ روایت ها و شناختی شده است. به عبارتی یکی از نظام مسائل اساسی فراروی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در افق قانون برنامه هفتم توسعه، اجماع نخبگانی پیرامون ابعاد و شاخص های تهاجم ترکیبی علیه کشورمان است. لابی های اسرائیل در ایالات متحده آمریکا به ویژه لابی ایپک یکی از مراجع تولید فکر، پردازش و ترغیب کنگره و کاخ سفید به تهاجم ترکیبی علیه جمهوری اسرائیل هستند. فلسفه وجودی نگارش

^۱ استادیار مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی

این مقاله پژوهشی، تبادر این مسأله به ذهن اکثر پژوهشگران حوزه سیاست خارجی و امنیت ملی است که تهاجم ترکیبی لابی ایپک از چه ویژگی ها و ابعادی برخوردار است. از طرفی مقابله هوشمندانه با جنگ ترکیبی، مستلزم تحول در ابزار و روش های مدیریت پیش رویدادی تهدید در لایه های مختلف است. به همین دلیل هوشمندسازی، کارآمدگرایی، مردمی سازی و چابک سازی راهکارهای مطروحه، اکسیر امنیت پایدار و متوازن در برابر جنگ های ترکیبی است.

۲. چارچوب مفهومی و نظری

از نظر ریشه شناسی، هیبرید از کلمه لاتین «هیبریدا»^۲ به معنای «فرزند خروس رام» و در برخی دانشنامه ها به معنای «گراز وحشی» اقتباس شده است (براین نایگر، ۱۴۰۲: ۳۴). «جنگ آمیخته»، «جنگ ترکیبی»^۳ یا «جنگ هیبریدی»^۴، ماتریسی از آینده های جنگ کلاسیک، جنگ شبه سخت و تهدید نرم است. جنگ ترکیبی شامل استفاده از همه مؤلفه های سیاسی، اقتصادی، اطلاعاتی و نظامی با هدف ثبات زدایی از کشور هدف است (کلانتری، ۱۳۹۵: ۷۵). غفلت از جنگ ترکیبی، موجب افزایش آسیب پذیری در جنگ های آینده می شود. از منظر «کلاوزویتز»^۵، جنگ به ادامه سیاست با ابزار قهریه اطلاق می شود. جنگ ترکیبی به معنای طیف وسیعی از روش های تهاجمی است که ضرورت سناریوپردازی و آینده پژوهی در عرصه حکمرانی را افزایش داده است. در جنگ ترکیبی، آسیب پذیری های دولت هدف در حوزه های سیاسی، نظامی، اقتصادی، اجتماعی، اطلاعاتی و زیرساختی تا جایی که به طور محسوس و عملکردی ضعیف شوند، مورد توجه قرار می گیرد.

جنگ ترکیبی برای نخستین بار توسط «فرانک هافمن» مطرح شد (Hoffman, 2007: 9). او عضو هیئت مشاوران «مؤسسه تحقیقات سیاست خارجی»^۶ و از پژوهشگران شاخص «دانشگاه دفاع ملی»^۷ مستقر در واشینگتن است (Hofmann, 1996: 25). او در کتاب «نبرد در قرن بیست و یکم: تصاعد جنگ های هیبریدی»^۸، ویژگی و شاخص های جنگ های هیبریدی را به صورت مبسوط توضیح داده و تصریح نموده است که قرن بیست و یکم، دوران گذار از «جنگ های سنتی و متعارف»^۹ به «جنگ های ترکیبی» است و از سال ۲۰۰۶، پنتاگون با تغییر راهبرد دفاعی و تهیه «جدول ماتریکس»^{۱۰}، جنگ ترکیبی را در دستور کار قرار داده است. فرانک هافمن همانند مائو (طراح نظامی چین) بر این باور است که برای پیروزی در نبرد، اتکا به قدرت نظامی کافی نیست و باید از تمامی فنون جنگ سخت، نیمه سخت و نرم برای براندازی یا تغییر رفتار کشور هدف استفاده نمود (Hofmann, 2021: 5).

لابی از کلمه Lobby Run به معنی راهرو استخراج شده و در لغت به معنای تالار ورودی و سالن ملاقات مردم با نمایندگان است. در گذشته افراد برای تأمین مقاصدشان در راهروی پارلمان منتظر می شدند تا با اعمال نفوذ بر قانونگذاران، به تمام یا بخشی از اهداف خود دست یابند. اولین بار واژه لابی و لابی گری در فرهنگ سیاسی آمریکا به کار گرفته شد. لابی گری در این کشور بسیار گسترده و فراگیر است. در حالی که دو حزب دموکرات و جمهوریخواه برای تصاحب قدرت با یکدیگر رقابت می کنند ولی

² hibrida

³ Compound Wars

⁴ : Hybrid warfare

⁵ Clausewitz

⁶ Frank Hoffman

⁷ Foreign Policy Research Institute

⁸ National Defense University

⁹ Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars

¹⁰ Traditional and Conventional Wars

¹¹ Matrix Chart

لابی ها به جای ورود مستقیم به قدرت، بیشتر به دنبال نفوذ بر کانون های قدرتمند. به عبارتی افزایش تأثیرگذاری بر حکمرویان از طریق فنون چانه زنی، دیپلماسی و عملیات روانی، ستون فقرات لابی گری را تشکیل می دهد.

از جنبه نظری، بررسی نقش لابی ها و گروه های ذی نفوذ در سیاست خارجی آمریکا در قالب «نظریه واقع گرایی نئوکلاسیک»^{۱۲} قابل تحلیل و ارزیابی است (Mallet, Ellis and Thomas Juneau, 2023: 1-12). لابی گران خود به دنبال نشستن بر اریکه قدرت نیستند بلکه به دنبال تأثیرگذاری بر صاحبان قدرت اند. ساختار حکمرانی ایالات متحده آمریکا به نحوی است که در آن منفذ هایی برای اعمال نفوذ بر کانون های قدرت تعبیه شده است. گروه های ذی نفوذ می توانند درانتخاب نمایندگان کنگره، انتخابات رئیس جمهور، تصویب لوایح، صدور فرامین اجرایی رئیس جمهور و مهندسی افکار عمومی بسیار تأثیرگذار عمل کنند.

گروهی از تحلیل گران بر این باورند که برای واکاوی نقش لابی های اسرائیل در جنگ ترکیبی غرب علیه جمهوری اسلامی ایران باید از «نظریه سازه انگاری سیستمیک»^{۱۳} که توسط «الکساندر ونت»^{۱۴} ارائه شده است، استفاده نمود. بر اساس نظریه ونت، ساختار شامل عناصر مادی، منافع و ایده ها می باشد (حسینی، صیاد نورد و محمدرضا مایلی، ۱۳۹۹: ۱۵۳ - ۱۳۳). «رابرت پوتنم»^{۱۵} نیز در مقاله «دموکراسی و سیاست های داخلی: منطق بازی دو سطحی» چارچوب سیاست خارجی آمریکا را بر اساس یک «بازی دو سطحی»^{۱۶} تعریف می کند که یک سطح آن، عرصه بین المللی است که صحنه بده بستان بین دول، عقد پیمان، ایجاد ائتلاف، رقابت، جنگ و گسترش حوزه نفوذ و سطح دیگر آن، بده بستان صاحبان قدرت و ثروت در عرصه داخلی است که در آن هر یک از کنشگران از قبیل لابی گران، احزاب، فعالان اقتصادی، سلبریتی ها، سازمان های مردم نهاد، بخش خصوصی و سرمایه داران تلاش می کنند سهم و منافع خود را در سبد توزیع ثروت و قدرت تضمین کنند (تابع افشار، ۱۳۹۶: ۶۹ - ۴۲). از یک دیگر، لابی گری بخش ضروری از «ساختار داخلی» است که تابع برآیند مهم در ساخت و اجرای سیاست خارجی است.

۳. عناصر و شاخص های تأثیرگذار بر جنگ ترکیبی

عوامل متعددی در گذار از جنگ های کلاسیک و شبه سخت به جنگ های ترکیبی تأثیرگذار بوده اند که مهم ترین موارد آن عبارتند از:

- جهانی شدن و تأثیر آن بر تنوع و پیچیدگی جنگ های آینده

«جهانی شدن»^{۱۷} از پیشران های تحوّل و گذار از جنگ های کلاسیک و سنتی به جنگ های هیبریدی است. از منظر «امانوئل ریشر»^{۱۸}، جامعه شبکه ای، مولود جهانی شدن است. در هزاره سوم میلادی، جهان با انقلاب فن آوری اطلاعات و ارتباطات مواجه شده که برخی نظریه پردازان از آن با عنوان «دهکده جهانی»^{۱۹} نام می برند. دهکده جهانی پدیده ای را توصیف می کند که کل جهان

¹² Neo – Classic Realism Theory

¹³ Systemic Constructivism Theory

¹⁴ Alexander Wendt

¹⁵ Robert Putnam

¹⁶ Two Level Game

¹⁷ Globalization

¹⁸ Emanuel Richter

¹⁹ Global Village

در نتیجه توسعه فناوری های رسانه ای در سراسر جهان به هم پیوسته تر می شود. این اصطلاح توسط نظریه پرداز رسانه ای کانادایی «اریک مارشال مک لوهان»^{۲۰} در دو کتاب «کهکشان گوتنبرگ: ساخت انسان تایپوگرافیک»^{۲۱} (۱۹۶۲) و «فهم رسانه»^{۲۲} (۱۹۶۴) ابداع شد (McLuhan, 2018: 5).

جدول. ویژگی جنگ های آینده با بررسی موردی جمهوری اسلامی ایران

ویژگی کلی جنگ های آینده	ویژگی جنگ های آینده علیه جمهوری اسلامی ایران
درهم تنیدگی و تأثیرگذاری متقابل تهدیدهای نظامی و امنیتی	استفاده از روش های جنگ اطلاعاتی، نفوذ و خرابکاری
اصل غافلگیری تهدید	استفاده از فن آوری «ریزپرنده ها» ^{۲۳} با رویکرد خرابکاری یا جاسوسی از تأسیسات راهبردی و اماکن طبقه بندی شده
گسترده جغرافیایی عملیات	افزایش تهدیدات سایبری
واپایش برخط و فن آوری پایه	استفاده از ظرفیت فن آوری های نوین همچون هوش مصنوعی
سیالیت میدان و قابلیت انعطاف بالا در صحنه عملیات	تلفیق توانمندی های سخت، شبه سخت و نرم
بزرگنمایی کاستی ها و کوچک نمایی قابلیت های کشور هدف	هراساندن کشورها از قابلیت های هسته ای، موشکی و پهپادی ایران
مهندسی افکار عمومی از طریق اصحاب رسانه و شبکه های اجتماعی	استفاده از فنون جنگ شناختی و هوش هیجانی برای مدیریت افکار عمومی ایرانیان داخل و خارج از کشور
هوشمندسازی تسلیحات و بالا بردن دقت موشک ها و «پهپادهای انتحاری» ^{۲۴}	زمینه سازی برای آشوب های داخلی و شکل گیری واگرایی قومی و فرقه ای
به حداقل رساندن زمان اجرای عملیات	ایجاد جنگ احزاب و اعتمادزدایی بین مردم و کارگزاران
دورایستایی جنگ های آینده (انزبی، ۱۳۸۵: ۱۱۱)	انزوای ایران در سازمان ها و مجامع بین المللی
استفاده از گروه های تروریستی فراملی و فروملی در محیط قومی - مذهبی	ایجاد ائتلاف های نظامی، سیاسی و اطلاعاتی علیه جمهوری اسلامی ایران
خصوصی سازی و استفاده از توان شرکت های امنیتی	اخلال در فروش نفت و دستیابی ایران به منابع ارزی قابل اتکا
شناخت محور بودن	ایجاد گفتمان های نوین تحریمی و طرح موضوع های مرتبط با ایران در شورای امنیت سازمان ملل
نامتقارن بودن جنگ های آینده	تحریر واقعیت ها در چارچوب جنگ روایت ها
دریابا پناه و هواپایه بودن و استفاده حداقلی از نیروی زمینی	تصویب قوانین جامع تحریمی
افزایش نقش لابی ها و اندیشکده ها در تحریر اخبار	انتفاع سیاسی، تبلیغاتی و گاهی امنیتی از جامعه ایرانیان خارج از کشور

• افزایش کنشگری بازیگران غیردولتی در جنگ های ترکیبی

²⁰ Eric Marshall McLuhan

²¹ The Gutenberg Galaxy: The Making of Typographic Man

²² Understanding Media

²³ Micro air vehicle

نوعی هواپیمای بدون سرنشین یا پهپاد که در اندازه های کوچک یا بسیار کوچک (در حدود چند سانتیمتر) ساخته می شود.

²⁴ suicide drone

یکی از ویژگی های جنگ ترکیبی، افزایش نقش کنشگران غیردولتی در معادلات جنگ های ترکیبی و هیبریدی است که مهمترین موارد آن عبارتند از:

الف) گروه های تروریستی

پس از حوادث یازده سپتامبر ۲۰۰۱، به تدریج کنشگری گروه های تروریستی در عرصه روابط خارجی و جنگ های نوظهور افزایش یافته است و تغییراتی در عرصه جنگ های نسل پنجم به وجود آمده است، به طوری که این گروه ها به عنوان یکی از کنشگران غیردولتی و با استفاده از فضای رسانه ای و فعالیت های شبکه ای، به دنبال تأثیرگذاری بر معادلات قدرت اند (Rauta, 2020: 868).

ب) سلبریتی ها

با افزایش کنشگری بازیگران غیردولتی در معادلات سیاسی و اجتماعی، پدیده ای با عنوان «سلبریتی»^{۲۵} در ادبیات جامعه شناسان سیاسی پدیدار شده است که نقش اثرگذاری را در مدیریت اذهان عمومی دارند و می توانند به عنوان یک عنصر پسران یا پیشران تحکیم انسجام داخلی نقش آفرینی نمایند. «سلبریتی» شکل جدیدی از شهرت است که تحت تأثیر برخی تغییرات اجتماعی نظیر رسانه ای شدن، افول دین رسمی سازمان یافته و افول اقتدار گروه های مرجع سنتی ظهور کرده است (اجتهادی، ۱۳۹۸: ۱۴۸-۱۱۳).

ج) اندیشکده ها و مخازن فکری

اندیشکده ها و مخازن فکری، مصداق دیگری از کنشگری بازیگران غیردولتی در جنگ های ترکیبی است. اتاق های فکر به دلیل تولید محتوا، نقش تأثیرگذاری را بر شکل گیری تهاجم ترکیبی دارند که از مصادیق آن می توان به تأثیر اندیشکده بنیاد دفاع از دموکراسی ها به ویژه «مارک دویوویتس»^{۲۶} و «امانوئل اتولنگی»^{۲۷} در تحریم سپاه پاسداران انقلاب اسلامی توسط ایالات متحده آمریکا اشاره کرد (Congressional Research Service, 2024: 2). مصداق دیگر می توان به جنگ روایت ها و خلق اخبار جعلی «مؤسسه تحقیقاتی علوم و امنیت بین الملل»^{۲۸} در مرعوب سازی قانونگذاران آمریکایی، اتحادیه اروپا و کشورهای همسایه از فعالیت های موشکی و هسته ای ایران اشاره نمود. این مؤسسه همواره با تفسیر جانبدارانه تصاویر ماهواره ای، این گزاره را به قانونگذاران کنگره و دولتمردان کاخ سفید القا نموده که ایران با «مخفی کاری»^{۲۹} ساخت تونل های زیرزمینی در تأسیسات غنی سازی نطنز و فوردو به «نقطه غیرقابل برگشت»^{۳۰} دانش هسته ای نظامی بسیار نزدیک شده است و با تحریف اخبار و جعل روایت ها، اذهان قانونگذاران کنگره را برای تصویب تحریم های جدید آماده می کند (Albright, 2007). در همین راستا، دیوید آلبرایت، رئیس این مؤسسه مطالعاتی با سابقه حضور در چندین جلسه استماع کنگره، از اجرایی شدن یک «نظام جامع راستی آزمایی»^{۳۱} علیه جمهوری اسلامی

²⁵ Celebrity

²⁶ Mark Dubowitz

²⁷ Emanuele Ottolenghi

²⁸ Institute for Science and International Security

²⁹ concealment

³⁰ No – return point

³¹ Comprehensive verification system

ایران حمایت نموده است (Albright, 2014). تمامی این گزاره ها به خوبی تأثیر کنشگران غیردولتی بر شکل گیری جنگ روایت ها علیه جمهوری اسلامی ایران را نشان می دهد.

د) لابی ها

جدا از ظرفیتهای دیپلماسی رسمی، نقش و اهمیت شاخه های دیپلماسی عمومی همچون دیپلماسی رسانه ای، دیپلماسی پارلمانی، دیپلماسی فرهنگی و لابی گری نیز در جنگ های ترکیبی غیر قابل انکار است، به طوری که برآورد جنگ روایت ها و عملیات ترکیبی آمریکا علیه کشورمان، بدون تحلیل محتوایی فعالیت لابی های اسرائیل در این کشور میسر نیست. مهم ترین دلیلی که ایالات متحده آمریکا را به بهشت لابی گران تبدیل نموده است، پذیرفته شدن لابیگری در نظام حقوقی این کشور و تصویب قوانین خاص برای شفاف سازی و ضابطه مند نمودن لابیگری با کانون های قدرت است و لابی های اسرائیل به ویژه لابی ایپک با مطالعه ظرفیت های قانون اساسی آمریکا، در سال های اخیر به سمت طراحی جنگ روایت ها و شناختی علیه جمهوری اسلامی ایران گام برداشته است (دلورپوراقدم، مصطفی، دهقانی فیروزآبادی، سید جلال، ۱۳۹۶: ۳۸). به طوری که لابی ایپک از لحاظ تاریخی اسب تروای اسرائیل برای نفوذ در بدنه نظام تصمیم گیری دولت و کنگره آمریکاست و استفاده از فنون وارونه سازی و کاریکاتوریسم تبلیغاتی در جنگ روایت ها و گفتمانی لابی ایپک بسیار بروز و ظهور دارد. القای تهدیدات کاذب از طرف جمهوری اسلامی ایران و بزرگنمایی آنها با هدف توجیه انباشت زرادخانه های اتمی اسرائیل، بخشی از جنگ روایت های ایپک از دریچه ایران هراسی است (دلورپوراقدم، ۱۴۰۱: ۵).

یکی از مقاصد لابی های اسرائیل از جمله ایپک، تأثیرگذاری بر خروجی جلسات استماع کنگره آمریکاست. جلسات استماع کمیته های دائمی کنگره، مهمترین میدان تأثیرگذاری بر قانونگذاران آمریکا برای اعمال تحریم های جدید علیه جمهوری اسلامی ایران است. این جلسات به دلیل حضور همزمان قانونگذاران و دولتمردان ارشد کاخ سفید، به مهم ترین کانون توجه لابی ها و مراکز پژوهشی مطرح آمریکا برای تبادل افکار و چانه زنی در خصوص فشار حداکثری به جمهوری اسلامی ایران تبدیل شده اند (دلورپوراقدم، ۱۳۹۲: ۱۴). جلسات استماع ستون فقرات تصمیم سازی کمیته های کنگره از دریچه اشتراک گذاری نظرات قانونگذاران، دولتمردان و کارشناسان اندیشکده ها و دستگاه های اجرایی است (U.S. Congress, 2024: 2).

نفوذ در بین کنشگران و نهادهای وابسته به کنگره آمریکا همچون مرکز خدمات پژوهشی و دیوان محاسبات، قانونگذاران تأثیر گذار، رهبران دو حزب دموکرات و جمهوریخواه، رؤسای کمیته های دائمی و مدیران ارشد اجرایی و همراه نمودن آنان با سیاست های ضد ایرانی، برخی روش های جنگ ترکیبی لابی ایپک علیه جمهوری اسلامی ایران است (احمدی لفورکی، ۱۳۸۶: ۵).

مراکز پژوهشی با مفهوم سازی و ارائه تحلیل های هدفدار نقش مهمی را در گفتمان سازی، لابی های صهیونیستی نقش پل ارتباطی با کانون های قدرت و رسانه های نزدیک به لابی های اسرائیل نیز وظیفه وارونه سازی اخبار و جعل روایت ها را بر عهده دارند. در مرحله آخر نیز، قانونگذاران و دولتمردان کاخ سفید متأثر از جریان های ذی نفوذ و جنگ روایت ها و رسانه ای لابی های اسرائیل، به سمت وضع قوانین، پیاده سازی و نظارت بر اجرای دقیق قوانین و فرامین اجرایی مخالف جمهوری اسلامی ایران هدایت می شوند (Ahmadi, 2014: 57 - 87). به همین دلیل مهمترین هدف لابی های اسرائیل، رایزنی نهان و آشکار با اندیشکده ها، قانونگذاران

شاخص کنگره، حلقه اول مشاوران ارشد رئیس جمهور و چهره های شاخص در وزارت خزانه داری و نیروهای مسلح آمریکاست. به طوری که رصد فعالیت لابی های صهیونیستی در مراکز تقنینی و اجرایی آمریکا و اتحادیه اروپا، نقش مهمی را در برآورد سناریوهای جنگ ترکیبی آمریکا در قبال جمهوری اسلامی ایران ایفا می کند. در اتحادیه اروپا نیز لابی های صهیونیستی با استفاده از ابزار جنگ ترکیبی در قالب ایران هراسی و تحریف اخبار و روایت ها، برنامه هسته ای و موشکی ایران را تهدیدی برای امنیت اروپا روایت می کنند (الوندی، ۱۳۷۹: ۲۵۴).

• تحول در شیوه های نبرد با ورود به نسل پنجم جنگ ها

ورود به نسل پنجم جنگ ها به صورت مستقیم بر شیوه های جنگ ترکیبی تأثیر گذاشته است. صاحب نظران حوزه جنگ و دفاع، با توجه به پیچیدگی فنون نظامی، منشاء تهدید و تنوع شدید ابزار نبرد، ابعاد جنگ را به پنج نسل تقسیم می کنند.

جدول ۱-۲. ویژگی نسل اول و پنجم جنگ

ابعاد نبرد	ویژگی ها
نسل اول جنگ	نسل اول جنگ ها از آغاز پیدایش انسان وجود داشته و بر استفاده از سلاح سرد، نبرد زمینی، آرایش خطی و مقابله رو در رو متکی بوده و تا قرن نوزدهم و جنگ های ناپلئون ادامه داشت (زهتاب، ۱۳۸۸: ۷۶).
نسل دوم جنگ	نسل دوم جنگ ها، شامل جنگ هایی است که استفاده از انواع تفنگ های جنگی و سلاح هایی مانند توپ و خمپاره متداول می شود و همچنان نبردهای زمین پایه، سرنوشت جنگ را مشخص می کرد.
نسل سوم جنگ	با پیشرفت سلاح های مختلف و توسعه آن به عرصه دریا و هوا و نیز تولید تسلیحات شیمیایی و بیولوژیک، نسل سوم جنگ ها آغاز می شود. جنگ های جهانی اول، دوم و جنگ ایران و عراق در ذیل جنگ های نسل سوم قرار می گیرند.
نسل چهارم جنگ	در نسل چهارم جنگ ها بر اهمیت جنگ های شناختی، ادراکی و فن آوری پایه افزوده (رشید، ۱۴۰۰: ۱۶۰) و بر اهمیت عملیات های نامتقارن و جنگ های نامنظم در راهبرد دفاعی کشورها افزوده می شود. همزمان سرعت و شتاب بالا در استفاده از وسایل ارتباط جمعی، اینترنت و دسترسی آسان شهروندان به فضای مجازی، موجب افزایش اهمیت مدیریت هوش هیجانی و همچنین تنظیم گری افکار عمومی جامعه هدف با استفاده از ترفندهای عملیات روانی و رسانه ای شد (رحمانی، ۱۳۹۳: ۶۴). در نسل چهارم جنگ ها، مدیریت اذهان جوانان «نسل زد» ^{۳۲} یا نت جامعه هدف با جعل روایت های کاذب افزایش می یابد. نسل زد به جوانانی اطلاق می شود که بین سال های ۱۹۹۵ تا ۲۰۱۰ میلادی متولد شده اند و از همان ابتدا با پیشرفت های فضای مجازی مرتبط بوده اند (Pew Research Center, 2020). توسعه شتابان فن آوری اطلاعات و ارتباطات و افزایش استفاده شهروندان از گوشی های هوشمند و ماهواره ای، فرصت نوینی را در اختیار طراحان جنگ روایت ها از طریق شایعه سازی و نشر اخبار جعلی به وجود آورده است. یکی از تبعات نسل چهارم جنگ ها نیز، استفاده از ظرفیت گوشی های هوشمند برای مهندسی افکار عمومی کشور هدف است.
نسل پنجم جنگ	نسل نوظهور جنگنده های پیشرفته و موشک های هایپرسونیک معمولاً به عنوان نسل پنجم جنگ ها شناخته می شوند. در نسل پنجم جنگ ها روایتگری، جنگ شناختی، مصادره به مطلوب تحولات بین المللی و استفاده از فن آوری های نوظهور

³² Z Generation

همچون هوش مصنوعی، ربات های نظامی یا استفاده از ماهواره های فوق پیشرفته برای ایجاد تعبیرات آب و هوایی در کشور هدف پررنگ تر می شود (شاکری، ۱۴۰۲: ۲۴۴ - ۲۰۲).
--

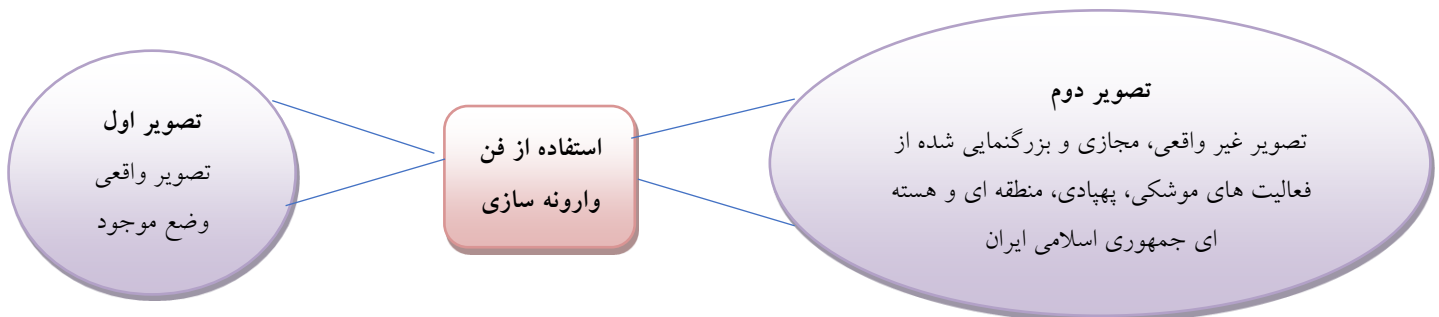
۴. ویژگی ها و شاخص های جنگ ترکیبی لابی های اسرائیل علیه جمهوری اسلامی ایران

لابی های صهیونیستی از یک جنگ ترکیبی و لایه ای برای فشار حداکثری به جمهوری اسلامی ایران استفاده می کنند که مهمترین ویژگی آن عبارتند از:

- استفاده از فنون وارونه سازی اخبار و تحریف واقعیت

جنگ روایت ها برشی از جنگ ترکیبی است. شایان ذکر است همزمان با آغاز ریاست جمهوری جرج دبلیو بوش، جهانی سازی تهدید امنیتی ایران با استفاده از فن وارونه سازی در اولویت جنگ روایت های لابی ایپک علیه جمهوری اسلامی ایران قرار گرفته است. در جنگ روایت ها با استفاده از تحریف واقعیت ها، مصادره به مطلوب تحولات منطقه ای و جهانی و مردم زدایی از سپهر حکمرانی کشور هدف در اولویت قرار می گیرد. در جنگ روایت ها، استفاده از ترفند و مهارت «وارون سازی اخبار و تحریف واقعیت»^{۳۳} در قالب به وضوح «عملیات روانی چند بعدی»^{۳۴} قابل مشاهده است. استفاده از ترفند وارونه سازی بر پایه اندیشه فیلسوف آلمانی، «لئو اشتراوس»^{۳۵} بنا شده است (محشوری، علیرضا و دیگران، ۱۴۰۱: صص ۷۳ - ۵۴). لئو اشتراوس تصریح می کند که هر رژیم سیاسی برای صیانت از یکپارچگی ملی و پشتیبانی عمومی از سیاستهایش به خلق یک دشمن فرضی نیاز دارد (دهشیر، ۱۳۸۲: ۳۲) و یکی از روش های مرسوم لابی های اسرائیل به ویژه لابی ایپک برای فریب قانونگذاران آمریکایی به تصویب قوانین تحریمی علیه کشورمان، استفاده از فن وارونه سازی است.

تصویر. کارکرد فن وارون سازی در جنگ روایت های لابی ایپک (دلاورپور اقدم، مصطفی و جلیل محبی، ۱۳۹۸: ۵۶)

تصویر اول بیانگر تصویر واقعی از شرایط حقوق بشری و اهداف و ماهیت برنامه های هسته ای، موشکی و فضایی جمهوری اسلامی ایران است. این تصویر از طریق جنگ روایت ها و استفاده لابی های اسرائیل از فنون وارونه سازی به تصویر دوم تبدیل می شود که به آن تصویر مجازی، روایت شده یا پردازش شده می گویند. در این تصویر با سیاه نمایی و تداعی شرایط بغرنج حقوق بشری

³³ Inverting news and distorting reality

³⁴ Multi – dimensional PSY- War

³⁵ Leo Strauss

در ایران یا تداعی قریب الوقوع بودن دستیابی ایران به دانش هسته ای نظامی و ساخت موشک های با قابلیت حمل کلاهک اتمی، فعالیت های صلح آمیز اتمی و ساخت موشک های بالستیک متعارف را تهدیدی برای صلح و امنیت جهانی القا می نماید (AIPAC, 2024). یکی از مهمترین اهداف وارونه سازی اخبار و روایت ها، تأثیرگذاری بر گزارش های فصلی مدیرکل آژانس بین المللی انرژی اتمی در قبال ایران است (دلاورپور اقدم، ۱۳۹۴: ۱۰۵). برای مثال لابی ایپک همواره از طریق برجسته سازی «مطالعات ادعایی تسلیحانی شدن» و جعل روایت ها پیرامون آلودگی هسته ای در برخی تأسیسات غیر اتمی، تأثیرگذاری بر اعضای شورای حکام آژانس بین المللی انرژی اتمی را در اولویت قرار داده است (جوانشیری، ۱۳۹۸: ۵۷). از طرفی لابی مذکور با القای قریب الوقوع بودن توان فنی دانشمندان هسته ای ایران برای غنی سازی ۹۰ درصدی اورانیوم، خواستار وحدت راهبردی اروپا و آمریکا برای فشار حداکثری بر ایران است.

• پررنگ بودن ابعاد جنگ شناختی و نبرد گفتمانی

جنگ شناختی از طریق رسانه های اجتماعی و شبکه اینترنت به سرعت گسترش می یابد. اهداف اصلی لابی های اسرائیل در جنگ شناختی به سمت تشکیک و اعتمادزدایی از حاکمیت و القای ناکارآمدی حکمرانان در اداره امور کشور تمرکز یافته است (AIPAC, 2013). در جنگ سخت وقتی یک نیروی خودی مورد اصابت دشمن قرار میگیرد یک نفر از نیروهای خودی کم میشود، ولی در جنگ شناختی وقتی اندیشه نیروی خودی به سمت منافع دشمن گرایش پیدا می کند، یک نفر از نیرو خودی کم و یک نفر به نفع دشمن اضافه می شود، در جنگ شناختی تصرف زمین به معنی جنگ سخت وجود ندارد. ولی عرصه کارزار در این جنگ تفکر مردم است. در نبرد شناختی جبهه ای موفق است که اذهان بیشتری را تسخیر نماید. باور پذیر بودن، یکی از مؤلفه های مهم جنگ ادراکی و شناختی است (عراقی، عبدالله و دیگران، ۱۴۰۱: ۱۴۲). به همین دلیل گاهی از «جنگ شناختی»^{۳۶} با عنوان «جنگ موریانه ای» و «جنگ ادراکی» نام می برند. در جنگ شناختی، عواطف و احساسات جامعه هدف مهندسی می شود (NATO Strategic Warfare Development Command, 2023). این نوع جنگ، شکل تکامل یافته تر، پیشرفته تر و اثر گذار جنگ نرم است. از ویژگی های مهم این جنگ، متکی بودن بر رسانه های نوین سایبری است که تفکر آدمی را مهندسی می کند. معماران جنگ شناختی به دنبال آند با تسلط بر «هوش هیجانی»^{۳۷} و گفتمان سازی، اندیشه شهروندان جامعه هدف را علیه نظام سیاسی حاکم متمایل سازند (Harvard Business School Online, 2024).

• استفاده توأمان از مصادیق جنگ های سخت، شبه سخت و نرم

معماران جنگ ترکیبی بر این باورند برای افزایش اثرگذاری تهاجم، لازم است همزمان ترکیبی از مصادیق جنگ سخت، نرم و شبه سخت علیه کشور هدف به کار گرفته شود.

جدول ۲-۲. مصادیق جنگ سخت، نرم و شبه سخت

مصادیق	نوع جنگ
--------	---------

³⁶ Cognitive Warfare

³⁷ Emotional Intelligence

<p>- جنگ نیابتی هشت ساله عراق علیه جمهوری اسلامی ایران</p> <p>- جنگ نفت کش ها بین جمهوری اسلامی ایران و نیروهای آمریکایی</p>	<p>جنگ سخت افزاری</p>
<p>- تهاجم موشکی آمریکا به هواپیمای مسافربری ایران در خلیج فارس</p> <p>- ترور دانشمندان هسته ای، خبرنگاران موشکی و فرماندهان مقاومت اسلامی</p> <p>- حذف خبرنگاران سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و علمی از طریق بیوتروریسم</p> <p>- حملات پهپادی به تأسیسات راهبردی کشور هدف</p> <p>- تهاجم سایبری و خرابکاری در صنایع و تأسیسات راهبردی و زیربنایی</p> <p>- تصویب قوانین جامع تحریمی</p>	<p>جنگ شبه سخت</p>
<p>- جنگ شناختی علیه ارزش های دینی و آرمان های انقلاب اسلامی</p> <p>- تفسیرهای دوگانه غرب از تروریسم و حمایت از فرقه های تروریستی</p> <p>- تحریف دلایل، اهداف و آرمان های گفتمان انقلاب اسلامی</p> <p>- تبلیغ و ترویج فرقه های ضاله و عرفان های نوظهور</p> <p>- تبدیل اختلاف مواضع کارگزاران نظام به جنگ احزاب</p> <p>- ایجاد فضای دو قطبی یا چندقطبی بین مردم با مردم، بین مردم با مسئولان و بین کارگزاران نظام</p> <p>- تزریق ناامیدی بین شهروندان با رویکرد مشارکت زدایی از انتخابات و دلسرد نمودن مردم برای حضور آگاهانه در پای صندوق های رأی</p> <p>- تشویق خبرنگاران دانشگاهی و صنعتی به مهاجرت با القای ناکارآمدی و بن بست حکمرانی در ایران</p> <p>- همکاری شبکه ای نهادهای اطلاعاتی کشورهای مخالف جمهوری اسلامی ایران</p> <p>- افزایش شبکه های رسانه ای ضدانقلاب</p> <p>- افزایش مراجع ناامنی در فضای مجازی و سایبری</p>	<p>جنگ نرم</p>

• **فرسایشی کردن نبرد**

تحدید توان نظامی و خالی کردن ذخایر تسلیحاتی کشور هدف از طریق ایجاد جنگ های فرسایشی، از ویژگی های جنگ ترکیبی است. برای مثال تلاش ناتو برای فرسایشی کردن عملیات ویژه روسیه در اوکراین و حمایت های گسترده نظامی، سیاسی و تبلیغاتی غرب از کی یف، بخشی از جنگ ترکیبی غرب برای کاهش ذخایر تسلیحاتی روس ها برای ورود به جنگ های گسترده است. در همین رابطه، لابی ایپک از طریق خلق گفتمان های تحریمی جدید همچون مبارزه با پولشویی، مقابله با گروگانگیری نیابتی و حفظ امنیت پایدار به دنبال شکل گیری یک جنگ فرسایشی علیه جمهوری اسلامی ایران به ویژه در حوزه های اقتصادی و فرهنگی است.

• **پررنگ بودن دیپلماسی اجبار**

«دیپلماسی اجبار»،^{۳۸} تلفیق دیپلماسی و میدان علیه کشور هدف است. هویج‌ها (مشوق‌ها) در لایه دیپلماسی، بیشتر شامل لغو تحریم‌ها یا ارائه برخی امتیازات و میدان بیشتر شامل چماق‌ها (تهدیدها) و تهدید به استفاده از گزینه نظامی است. در دیپلماسی اجبار، همزمان با اعمال تحریم‌های سخت و فشرده‌ای برای فلج‌سازی اقتصاد کشور هدف، پیام‌هایی نیز برای مذاکره ارسال می‌شود. کشوری که از دیپلماسی اجبار استفاده می‌کند به دنبال آن است تا با هزینه‌های اقتصادی و سیاسی کمتر از تهاجم نظامی، به اهدافش دست یابد. از منظر طراحان جنگ ترکیبی، سه ویژگی «تناسب»،^{۳۹} «متقابل بودن»^{۴۰} و اصل «اعتبار اجبار»، لازمه موفقیت دیپلماسی اجبار است (اسدی، ۱۳۹۰: ۲۵-۳۰). این نوع دیپلماسی، هنگامی از اثربخشی لازم برخوردار است که اعتماد شهروندان به حاکمیت، شکننده باشد. حامیان نظریه دیپلماسی اجبار و تشدید تحریم‌های جمهوری اسلامی ایران با استفاده از فنون عملیات روانی و جنگ ترکیبی، این گزاره را القا می‌کنند که جمهوری اسلامی ایران بر اساس تحلیل هزینه - فایده سرانجام به این نتیجه خواهد رسید که رویکرد بومی سازی دانش هسته‌ای، همراهی با عملیات ویژه روسیه در اوکراین، خیز به سمت ساخت موشک‌های بالستیک نقطه زن و هایپرسونیک و حمایت از جبهه مقاومت اسلامی، اقتصاد این کشور را با مشکلات فزاینده‌ای مواجه ساخته است و اصرار بر تداوم آن ضمن فشار معیشتی بر مردم و ایجاد اعتراضات اقتصادی، نهایتاً بقای حکومت را به مخاطره خواهد انداخت. لابی‌ایک بیشتر از کلیدواژه «تحریم‌های فلج‌کننده»^{۴۱} استفاده می‌کنند (Rogin, 2015).

«امتیازگیری»^{۴۲} از کشور هدف در شرایط مذاکرات تحت فشار، از مهم‌ترین اهداف دیپلماسی اجبار است. در همین راستا، باراک اوباما، رئیس‌جمهور وقت آمریکا بعد از توشیح «قانون جامع تحریم‌ها، مسئولیت‌پذیری و محروم‌سازی ایران» معروف به سبسادا به صراحت اعلام کرد هدف از توشیح این قانون، وادارسازی جمهوری اسلامی ایران به پذیرش «مذاکرات تحت فشار» است (Authenticated U.S. Government Information, 2012: 3). حمایت لابی‌ایک برای وادارسازی ایران به پذیرش برجام پلاس از طریق تشدید فشار حداکثری، مصداقی از حمایت لابی‌ایک از گزینه دیپلماسی اجبار علیه جمهوری اسلامی ایران است. در همین چارچوب اغلب لابی‌های اسرائیل به ویژه لابی‌های نزدیک به حزب لیکود، از مخالفان سرسخت برجام هستند و بر این باورند علاوه بر تعلیق غنی‌سازی، محدودسازی توان موشکی و فعالیت‌های منطقه‌ای ایران نیز باید در متن توافق برجام پلاس گنجانده شود. در همین راستا، لابی‌ایک خواستار رفع موارد زیر در توافق برجام و انعقاد توافق جدید هسته‌ای است:

- در توافق برجام برای استمرار «بازرسی‌های کوتاه مدت هر زمان - هر مکان»^{۴۳} تضمینی ارائه نشده است.
- در توافق برجام، تعدیل تحریم‌های ایران به اجرای کامل دغدغه‌های سازمان بین‌المللی انرژی اتمی در خصوص «ابعاد نظامی احتمالی»^{۴۴} مشروط نشده بود،

³⁸ Coercive Diplomacy

³⁹ Proportionality

⁴⁰ Reciprocity

⁴¹ Paralyzing Sanctions

⁴² scoring

⁴³ anytime, anywhere short-notice inspections

⁴⁴ Possible Military Dimensions (PMD)

- در سند برجام، تحریم ها به محض آغاز توافق تعدیل می شوند در حالیکه تحریم ها می بایست پس از راستی آزمایی تعهدات ایران تعدیل شوند،
- با استناد به برجام برخی محدودیت های کلیدی ایران بعد از ۸ سال برداشته می شوند،
- در برجام به جای تأکید بر واژه «برچیده شدن سانتریفیوژها»، کاهش و انجماد سطح غنی سازی را مطرح نموده در حالیکه توجه به «بازگشت ناپذیر بودن توانمندی های فنی» ایران در حوزه هسته ای باید به عنوان یک اصل راهبردی در مذاکرات هسته ای مورد توجه قرار می گرفت.

• استفاده از مفاهیم ایدئولوژیک در جنگ روایت ها

یکی از آثار فکری لئو اشتراوس که در تهاجم ترکیبی بروز و ظهور دارد، داشتن نگاه ایدئولوژیک به تحولات سیاست خارجی است. برای نومحافظه کارانی که جهان را تا حدود زیادی برحسب خیر و شر مرزبندی می کنند، شوروی و مکتب کمونیسم، نماد «محور شیطان»^{۴۵} بود (Gwen, 2009: 4). قانونگذاران نومحافظه کار آمریکا مدعی اند یکی از مجاری استقرار صلح و ثبات در غرب آسیا، تصویب لویجی است که به تحکیم ستون های حکمرانی لیبرال دموکراسی در کشورهای شرور و یاغی کمک کند. این گفتمان در جنگ روایت های لابی ایپک نیز محسوس است و لابی مذکور از ائتلاف ایران، روسیه و چین به عنوان «محور شرارت نوین» نام می برند.^{۴۶}

• نقش کلیدی ذخایر سرمایه اجتماعی در جنگ روایت ها

امروزه در کنار سرمایه های انسانی، مالی و اقتصادی، سرمایه دیگری بنام سرمایه اجتماعی مورد بهره برداری قرار گرفته است. این مفهوم به پیوند ها و ارتباطات میان اعضای یک شبکه به عنوان منبع با ارزش اشاره دارد که با خلق هنجارها و اعتماد متقابل موجب تحقق اهداف اعضا می شود (الوانی، ۱۳۸۱: ۴). یکی از مهم ترین ابعاد تهاجم ترکیبی و جنگ روایت های لابی های اسرائیل علیه جمهوری اسلامی ایران، استفاده از ترفندهای تبلیغاتی برای کاهش اعتماد عمومی شهروندان به نهادهای حاکمیتی و رقیق سازی همبستگی ملی است.

جدول. اهداف جنگ روایت های لابی ایپک در حوزه سرمایه اجتماعی

توضیحات	ابعاد جنگ روایت ها
یکی از ابزارهای مهم تهاجم ترکیبی، استفاده از سلاح تحریم به عنوان یکی از اهرم های فشار بر کشور هدف است. رصد و پایش ابعاد جنگ ترکیبی معماران و حامیان تحریم جمهوری اسلامی ایران، بیانگر برنامه ریزی آنان برای ناامن سازی کشور و ایجاد «اغتشاشات اقتصاد پایه» ^{۴۷} است (دلاورپور اقدم، ۱۳۸۸: ۹). طراحان تحریم جمهوری اسلامی ایران در چارچوب مردم زدایی از سپهر حکمرانی انقلاب اسلامی بر این باورند که سازه تحریم	ایجاد نارضایتی عمومی

⁴⁵ Axis of Evil

⁴⁶ Institute for Policy Innovation (2024), https://www.ipi.org/ipi_issues/detail/the-new-axil-of-evil-is-bigger-better-armed-and-power-hungry, (Accessed on: 01/06/2024)

⁴⁷ Base economic riots

ها باید طوری طراحی شود که بیشترین نارضایتی را بین اقشار و اصناف آسیب پذیر اقتصادی به وجود آورد(دلاورپوراقدم، ۱۳۸۵: ۵۲).	
ایجاد دو قطبی های کاذب	دو قطبی سازی از ویژگی های ذاتی تهاجم ترکیبی است که اولین آسیب را به انسجام داخلی وارد می سازد. برای مثال القای دو قطبی سازی سلبریتی ها و شهروندان، دو قطبی شدن موافقان و مخالفان فرهنگ عفاف و حجاب، دو قطبی شدن شرق گرایی و غربگرایی، دو قطبی شدن فیلترینگ فضای مجازی و آزادی فضای مجازی و دو گانه سازی محرمانه بودن و شفافیت مصادیقی از جنگ شناختی غرب با هدف شکاف اجتماعی و تضعیف انسجام اجتماعی است.
مهندسی مهاجرت معکوس	مهندسی مهاجرت و تأثیرگذاری بر افکار پناهجویان در جهت خواست و اراده کشور مهاجم و هدایت آن به سمت تخریب وجهه عمومی کشور هدف، یکی دیگر از شاخص های تهاجم ترکیبی است.
مختل نمودن امنیت روانی	مخالفان دیدگاه های امنیتی مکتب کپنهاک، معتقدند که درک ماهیت تهدید در فضای امنیتی، بیش از هر چیزی با تلقی ذهنی بازیگر از مقوله امنیت مرتبط است. به همین دلیل یکی از کارکردهای عملیات ترکیبی لابی ایپک، اخلال در امنیت روانی شهروندان و کاهش امید به آینده به ویژه در قشر جوان، فعالان صنفی و دانشگاهی است.

• تصویب قوانین جامع تحریمی علیه جمهوری اسلامی ایران

مهمترین دلیل تمرکز جنگ ترکیبی لابی ایپک بر کنگره، نقش مهم مجالس نمایندگان و سنای آمریکا در نظام مبتنی بر توازن قواست. بر اساس بند هشتم اصل یکم قانون اساسی آمریکا، تنظیم روابط خارجی با سایر کشورها، اعلان جنگ، فراخوان و تصویب بودجه نیروهای مسلح از جمله اختیاراتی است که به کنگره تفویض شده است. کنگره همچنین از طریق تصویب لوایح، صدور بیانیه، ارائه رهنمودهای قانونی، فشار قانونی، اعمال محدودیت های قانونی، تصویب بودجه پیشنهادی کاخ سفید، ارائه مشاوره های غیر رسمی و نظارت بر دسنگاه های اجرایی؛ به صورت غیرمستقیم بر سیاست خارجی آمریکا تأثیر می گذارد (U.S. National Archives, 2024). یکی از ابعاد جنگ پارلمانی ایپک، لابی گری فشرده با قانونگذاران حامی اسرائیل برای گذار از تصویب قوانین تک بُعدی به سمت تصویب قوانین جامع تحریمی علیه جمهوری اسلامی ایران است که از مصادیق آن می توان به بیانیه ایپک، پس از تصویب «قانون جامع تحریم ها، مسؤولیت پذیری و عدم سرمایه گذاری در ایران مصوب سال ۲۰۱۰»^{۴۸} معروف به سیسادا اشاره کرد (U.S. Department of State, 2010).

• طرح موضوع های غیرهسته ای در شورای امنیت سازمان ملل

بسترسازی برای گشایش پرونده های جدید علیه جمهوری اسلامی ایران در شورای امنیت سازمان ملل، بخشی دیگر از پازل معماران تهاجم ترکیبی علیه جمهوری اسلامی است. به عبارتی پس از برجام و راستی آزمایی صلح آمیز بودن فعالیت های اتمی ایران از سوی بازرسان آژانس بین المللی انرژی اتمی، موضوع هسته ای دیگر از ظرفیت لازم برای القای تهدید امنیتی ایران برخوردار نیست. به همین دلیل نظریه پردازان تهاجم ترکیبی غرب، گفتمان های جدیدی را در دستور قرار دادند که از مهم ترین موارد آن می توان به

⁴⁸ Comprehensive Iran Sanctions, Accountability, and Divestment Act of 2010 (CISADA)

جنگ روایت های نخست وزیر صهیونیستی و لابی های اسرائیل برای متهم سازی ایران به «اخلال در انتقال جریان آزاد نفت» و «ناامن سازی آب های آزاد و بین المللی» در خلیج فارس، دریای عمان، اقیانوس هند و باب المندب اشاره کرد.

• انتفاع ابزاری و بهره برداری تبلیغاتی از مخالفان کشور هدف

یکی از ابعاد جنگ ترکیبی، بهره برداری تبلیغاتی و سیاسی از مخالفان سیاسی کشور هدف است. در همین راستا، استفاده از ظرفیت «گروه های معارض»⁴⁹ یا جریان های ضدانقلاب و هدایت آنان به سمت هنجارشکنی، تحریف ارزش ها و برنامه ریزی برای ایجاد وحدت رویه ای بین آنان، یکی از ویژگی های تهاجم ترکیبی لابی های پژوهشی صهیونیستی علیه جمهوری اسلامی ایران است که به وضوح می توان بازتاب این سیاست را در گزارش ها و توصیه های سیاستی پژوهشگران یهودی بنیاد دفاع از دموکراسی ها مشاهده نمود (Foundation of Defense Democracies, 2024).

• مردمی سازی تهدید

معماران عملیات روانی در تهاجم هیبریدی از طریق سیماسازی مجازی از ارزش های لیبرال دموکراسی و روایت های جعلی از احکام اسلامی مانند قصاص یا حجاب اسلامی، سیاه نمایی از وضعیت حقوق بشر در ایران، به عنوان ابزاری برای مردم زدایی از سپهر حکمرانی انقلاب اسلامی بهره برداری می کنند. از منظر معماران جنگ هیبریدی، جنگ شناختی هنگامی از اثربخشی لازم برخوردار است که بخشی از مرجع تهدید و ناامنی از درون جامعه ایران روایت شود، که در مطالعات امنیت نرم از آن با کلیدواژه «مردمی سازی تهدید»⁵⁰ نام می برند.

• انزوای جمهوری اسلامی ایران در مجامع و سازمان های بین المللی

یکی از اضلاع جنگ هیبریدی، منزوی سازی کشور هدف در ترتیبات منطقه ای یا سازمان های بین المللی است. برای مثال وحدت جریان های غربی، عبری، نفاق و ضدانقلاب در شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد مورخ ۱۴ دسامبر ۲۰۲۲ (۲۳ آذر ۱۴۰۱) در خصوص اخراج ایران از «کمیسیون مقام زنان»⁵¹ یا صدور قطعنامه علیه کشورمان در شورای حقوق بشر سازمان ملل مورخ سوم آذر ۱۴۰۱، پازلی از جنگ ترکیبی برای کاهش عمق استراتژیک سیاست خارجی و تضعیف مواضع اصولی ایران در نهادهای بین المللی بوده است. شایان ذکر است قطعنامه شورای حقوق بشر سازمان ملل به پیشنهاد آلمان و ایسلند در بحبوحه ناآرامی های شهریور تا آبان ۱۴۰۲ با ۲۵ رأی موافق، ۶ رأی مخالف و ۱۶ رأی ممتنع به تصویب رسید (United Nations, 2023).

• هدایت تحریم های حقوق بشری به سمت نهادهای انقلابی، قضایی و فراجا

از منظر معماران جنگ ترکیبی، حقوق بشر به دلیل تأثیرگذاری بالا بر افکار عمومی از ظرفیت بالایی برای سیماسازی مجازی و سیاه نمایی از شرایط داخلی جمهوری اسلامی ایران برخوردار است. جنگ روایت های لابی های اسرائیل به ویژه در دو سطح اندیشکده ها و رسانه ها، بیشتر بر مفاهیمی متمرکز شده اند که از بیشترین شعاع اثرگذاری بر جامعه ایران و کمرنگ سازی انسجام ملی

⁴⁹Opponent groups

⁵⁰ Popularization of threats

⁵¹ Commission on the Status of Women

برخوردار باشند، بطوریکه جهت‌گیری اغلب تحریم‌های به اصطلاح حقوق بشری از طریق وارونه‌سازی اخبار مرتبط با حقوق زنان، ایجاد تشکیک نسبت به سلامت انتخابات، تحریف آمار و شرایط زندانیان سیاسی، حمایت از عرفان‌های نوظهور و فرقه‌های ضاله و متهم‌سازی جمهوری اسلامی ایران به نقض معاهدات بین‌المللی بشردوستانه مانند «عهدنامه بین‌المللی حقوق سیاسی و مدنی»^{۵۲}، «معاهده حذف تمام اشکال تبعیض نژادی»^{۵۳} و «معاهده بین‌المللی حقوق فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی»^{۵۴} دنبال می‌شود.

• افزایش مصادیق سپاه ستیزی، ایران هراسی، شیعه هراسی و اسلام ستیزی

یکی از مهمترین ابعاد جنگ ترکیبی لابی‌های اسرائیل، خلق روایت‌های جعلی و اخبار انحرافی در چهار حوزه سپاه ستیزی، ایران هراسی، شیعه ستیزی و اسلام هراسی است.

اسلام هراسی با تبلیغات لابی‌های رسانه‌ای اسرائیل پس از حوادث یازده سپتامبر شدت گرفت، بطوریکه اولین بار عبارت «سونامی اسلامی» را «گرت ویلدرز»^{۵۵} نماینده هلند و نزدیک به لابی‌های اسرائیل در واکنش به گسترش موج اسلام‌گرایی در اروپا یا افزایش مهاجرت مسلمانان به این قاره بکار برد، البته عبارت «اسلام هراسی» نخستین بار از اواخر دهه ۱۹۸۰ و اوایل دهه ۱۹۹۰ در غرب رایج شد که ریشه آن بیشتر به افزایش «بیگانه هراسی» در اروپا باز می‌گشت (Euronews, 2023).

• القای بن بست حکمرانی در کشور هدف

یکی از ابعاد جنگ روایت‌های لابی‌های اسرائیل به ویژه لابی پارلمانی ایپک، القای «بن بست حکمرانی»^{۵۶} در جمهوری اسلامی ایران برای مدیریت نظام مسائل اساسی با هدف بسترسازی برای وقوع بحران‌های ساختاری و هویتی است که ارتباط نزدیکی با نظریه «دولت ورشکسته» و شکل‌گیری بحران‌های پنجگانه «لوسین پای»^{۵۷} دارد. از منظر معماران و نظریه پردازان جنگ ترکیبی، سازماندهی انقلاب‌های رنگین در شوروی سابق هنگامی میسر شد که قبل از آن، جمهوری‌های اتحاد جماهیر شوروی، بحران‌های کارآمدی، سرمایه اجتماعی و حکمرانی را سپری کرده بودند. طراحان تهاجم ترکیبی مدعی اند تا زمانی که جمهوری اسلامی ایران، وارد فاز بحران کارآمدی و مشروعیت نشود نمی‌توان تجارب فروپاشی شوروی و انقلاب‌های رنگین را در قبال آن اجرایی نمود. تمرکز طراحان جنگ ترکیبی به مردم‌زدایی از ساختار تصمیم‌گیری و دلسرد نمودن مردم در فرآیند مشارکت سیاسی و اجتماعی، بخشی از اهداف معماران جنگ ترکیبی علیه جمهوری اسلامی ایران است (دلاورپوراقدم، ۱۳۹۳: ۵۴).

۵. نتیجه‌گیری

در قرن بیست و یکم، تفکر و ستفالیایی که در آن به نقش انحصاری قدرت سخت توجه می‌شد، از کارایی لازم برای تغییر رفتار یا تغییر نظام سیاسی کشور هدف برخوردار نیست. تا قبل از ورود به دهه چهارم انقلاب، تهدیدات امنیت ملی از لحاظ اهداف، ماهیت، شدت، ابزار، مرجع تهدید و مخاطبان به دو بخش تهدیدات نرم و سخت تفکیک می‌شدند ولی با ورود به دهه چهارم انقلاب، گونه

⁵² International Covenant on Civil & Political Rights (ICCPR)

⁵³ The Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (CEDAW)

⁵⁴ International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR)

⁵⁵ Geert Wilders

⁵⁶ Deadlock of governance

⁵⁷ Lucian W. Pye

جدیدی از تهدیدات با عنوان «تهدیدات شبه سخت» نیز به سبب تهدیدات فراروی جمهوری اسلامی ایران افزوده شده است. با ورود به گام دوم انقلاب، شیوه های تهاجم دشمن نیز با تغییراتی مواجه و لابی های مخالف جمهوری اسلامی ایران در ایالات متحده آمریکا به ویژه لابی های اسرائیل از جمله اپیک با حمایت سازماندهی شده از عناصر تهاجم سخت، نیمه سخت و نرم، وارد جنگ هیبریدی و شناختی علیه جمهوری اسلامی ایران شده اند.

اتاق های فکر و لابی های مطالعاتی با تولید گفتمان، خلق ایده و تحلیل محتوایی مطالب، تأثیر ماندگاری بر کانون های قدرت در آمریکا به ویژه کنگره و کاخ سفید دارند، به همین دلیل بخشی از روایت گری لابی اپیک از مجاری اندیشکده ها و مخازن فکری همسو دنبال می شود. نوع کنشگری لابی اپیک نشان می دهد که لابی مذکور از طریق جعل اخبار و روایت ها، در برابر هرگونه تقریب روابط ایران با همسایگان، ترمیم روابط کشورمان با اتحادیه اروپا و عضویت ایران در مجامع بین المللی سنگ اندازی نموده و در پوشش تأسیس اتاق فکر، استخدام مدیران ارشد اندیشکده های مطرح آمریکا و حمایت از حضور پژوهشگران همسو در جایگاه شهود جلسات استماع کنگره، از ظرفیت جامعه خبرگی در جهت فشار حداکثری علیه کشورمان استفاده می کند. در نتیجه مدیریت نظام مند و پیش رویدادی تهاجم ترکیبی لابی های مخالف جمهوری اسلامی ایران در ایالات متحده آمریکا به ویژه لابی های اسرائیل از جمله اپیک، مستلزم طراحی الگویی بومی و تحول در ابزار و روش های مدیریت تهدید است.

منابع

- 1 محشوری، علیرضا و دیگران (۱۴۰۱)، «نظام سیاسی لیبرال در اندیشه سیاسی لنواشتر اوس»، فصلنامه علمی تخصصی سیاست پژوهی ایرانی، سال ۹، شماره ۳۴، صص ۵۴-۷۳.
- 1 اجتهادی، مصطفی و وحید کشفانی (۱۳۹۸)، «بررسی جامعه شناختی مخاطبان فرهنگ سلبریتی در اینستاگرام فارسی»، فصلنامه مطالعات رسانه ای نوین، سال پنجم، شماره ۲۰، صص ۱۴۸-۱۱۳.
- 1 انزپی، بهمن (۱۳۸۵)، «جنگ های آینده»، فصلنامه پژوهشی آموزشی علوم و فنون نظامی، سال دوم، شماره ۵، صص ۱۲۶-۱۱۴.
- 1 اسدی، ناصر (۱۳۹۰)، «دیپلماسی اجبار (بررسی مقایسه ای سیاست ایالات متحده در قبال عراق، لیبی و ایران)»، تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق (ع).
- 1 الوانی، سید مهدی و میر علی سید نقوی (۱۳۸۱)، «سرمایه اجتماعی: مفاهیم و نظریه ها»، فصلنامه مطالعات مدیریت، دوره نهم، شماره ۳۴.
- 1 الوندی، زهرا و دیگران (۱۳۹۹)، «تأثیر لابی اسرائیل بر روابط ایران و اتحادیه اروپا با تأکید بر برنامه هسته ای ایران»، فصلنامه ژئوپلیتیک، سال هفدهم، شماره دوم.
- 1 براین نایگر (۱۴۰۲)، «عصر هیبریدی: امنیت بین المللی در دوران جنگ ترکیبی»، ترجمه محمد حسین قربانی زواره، مرکز مطالعات راهبردی ارتش جمهوری اسلامی ایران.
- 1 تابع افشار، ساناز و کیهان برزگر (۱۳۹۶)، «رنالیم نئوکلاسیک و سیاست خارجی آمریکا؛ تحلیلی نظری بر فهم سیاست خارجی ایالات متحده»، فصلنامه ریافت سیاسی بین المللی، سال هشتم، شماره ۱، صص ۶۹-۴۲.
- 1 جوانشیری، امیرصدرا و محمد علی بصیری (۱۳۹۸)، «مقایسه نقش لابی اسرائیل در سیاست خارجی ایالات متحده آمریکا در دوران باراک اوباما و دونالد ترامپ با تأکید بر توافق هسته ای جمهوری اسلامی ایران»، فصلنامه مطالعات بین المللی، سال ۱۶.
- 1 حسینی، صیاد نورد و محمدرضا مایلی (۱۳۹۹)، «تحول نظریه سازه انگاری از روابط بین الملل به مباحث علوم سیاسی»، فصلنامه علمی مطالعات روابط بین الملل، سال سیزدهم، شماره ۵۰، صص ۱۵۳-۱۳۳.
- 1 دلاورپور اقدم، مصطفی و محمد حسن معادی رودسری (۱۳۹۴)، «دیپلماسی هسته ای جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر دیپلماسی پارلمانی»، تهران: انتشارات مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی.
- 1 دلاورپور اقدم، مصطفی (۱۳۸۵)، «مختصات ابعاد عملیات روانی تحریم جمهوری اسلامی ایران» به شماره مسلسل ۱۰۱۰۷، مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی.
- 1 دلاورپور اقدم، مصطفی (۱۳۸۸)، «ریشه یابی وقوع بحران های اجتماعی در ساختار امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران»، مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی.
- 1 دلاورپور اقدم، مصطفی (۱۳۹۲)، «جلسات استماع مرتبط با جمهوری اسلامی ایران در کمیته روابط خارجی مجلس نمایندگان آمریکا» به شماره مسلسل ۱۳۰۳۹، تهران: مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی.
- 1 دلاورپور اقدم، مصطفی (۱۴۰۱)، «ابعاد و شیوه های فعالیت لابی های صهیونیستی در کنگره آمریکا» به شماره مسلسل ۱۸۶۷۳، تهران: مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی، دفتر مطالعات سیاسی، صص ۱۳-۱۱.
- 1 دلاورپور اقدم، مصطفی (۱۳۹۳)، «دیپلماسی پارلمانی ۳؛ با تأکید بر روش های لابی گری مراکز مطالعاتی در کنگره آمریکا» به شماره مسلسل ۱۳۷۴۹، مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی.
- 1 دلاورپور اقدم، مصطفی، دهقانی فیروزآبادی، سید جلال (۱۳۹۶)، «دیپلماسی نومحافظه کاران کنگره آمریکا در قبال جمهوری اسلامی ایران»، فصلنامه علمی پژوهشی انجمن مطالعات جهان اسلام، دوره ۷، شماره ۱.
- 1 دهشیار، حسین (۱۳۸۴)، «محافظة کاران و سیاست خارجی آمریکا»، تهران، نشر سراپی.

¹ رحمانی، منصور (۱۳۹۳)، «دبیل‌ماسی عمومی و سیاست خارجی»، فصلنامه مطالعات راهبردی جهانی شدن، سال ششم، شماره پانزدهم، صص ۸۹ – ۶۳.
¹ رشید، غلامعلی، پوردستان، احمد رضا و رضانی، محسن (۱۴۰۰). «عوامل و ویژگی های نسل چهارم جنگ ها مؤثر بر صحنه جنگ های آینده»، فصلنامه مطالعات دفاعی استراتژیک، شماره ۸۳.
¹ زهتاب، الماسی (۱۳۸۸)، «نظریه های تکاملی جنگ»، فصلنامه علوم و فنون نظامی، سال ششم، شماره ۱۴، صص ۹۲ – ۷۵.
¹ شاکری، یاسر (۱۴۰۲)، «هوش مصنوعی در نیروهای مسلح»، مروری بر قابلیت ها، کاربردها و چالش ها»، فصلنامه تمدن حقوقی، دوره ششم، شماره ۱۸، ویژه نامه هوش مصنوعی، صص ۲۴۴ – ۲۰۲.
¹ عراقی، عبدالله و دیگران (۱۴۰۱). «واکوی اهداف جنگ شناختی دشمن و راهکارهای تاب آوری مقابله با آن با تأکید بر آموزه های قرآن»، فصلنامه علمی مطالعات دفاع مقدس، شماره ۴۱.
¹ کلانتری، فتح الله (۱۳۹۵)، «تدوین راهبردهای کلان جنگ ترکیبی»، فصلنامه راهبرد دفاعی، سال چهاردهم، شماره ۵۵، صص ۷۵.
¹ لفورکی، بهزاد (۱۳۸۶)، «لابی و لابی گر در ایالات متحده آمریکا»، مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین المللی ابرار معاصر تهران، ص ۵.

¹ Ahmadi, Alireza (2014), "Israel Lobby in the U.S. and Iran – P5+1 Negotiations, Iranian Review of Foreign Affairs, Vol 5, No. 1, pp:57-87.

¹ AIPAC (2024), "Countering Iran Aggression and Nuclear Weapons Quest, Available at: <https://www.aipac.org/resources/iran-one-step-closer-to-nuclear-weapons>, (Accessed on: 5/04/2024).

¹ Albright, David (2007), "Iran's Nuclear Program and Diplomatic Options to Contain it, Available at: <https://www.armscontrol.org/documents-reports/2007-12/irans-nuclear-program-diplomatic-options-contain>, (Accessed on: 2/12/2023).

¹ Albright, David (2014), "Negotiations on Iran Nuclear Program, U.S. Senate, Foreign Relations Committee, Available at: <https://www.foreign.senate.gov/hearings/negotiations-on-irans-nuclear-program>, (Accessed on: 2/1/2024).

¹ Authenticated U.S. Government Information (2012), "Obama Statement on Sanctions Against Iran, Available at: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/DCPD-201200609/pdf/DCPD-201200609.pdf>, p:3, (Accessed on: 08/02/2024)

¹ Congressional Research Service (2024), "Iran Background and U.S. Policy, U.S. Congress, p:2.

¹ Euronews (2023), "Dutch election: Anti-Islam, far-right Geert Wilders bags shock victory, Available at: <https://www.euronews.com/2023/11/23/political-earthquake-in-the-netherlands-anti-islam-populist-geert-wilders-landslide-victor/>, (Accessed on: 25/12/2023)

¹ Foundation of Defense Democracies (2024). Mark Dubowitz, Available at: <https://www.fdd.org/team/mark-dubowitz/>, (Accessed on: 28/02/2024)

¹ Frank G. Hofmann (1996), "Decisive Force, The New American Way of War, Foreign Policy of Institute, Volume 1, p:25.

¹ Gwen, Barry (2009). "Irving Kristol Godfather of Modern Conservatism", New York Times, Vol 2, p:4.

¹ Harvard Business School Online (2024), Available at: <https://online.hbs.edu/blog/post/emotional-intelligence-in-leadership>, (Accessed on: 03/04/2024).

¹ Hoffman, Frank (2007). "Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars. Arlington, Virginia: Potomac Institute for Policy Studie

¹ Hofmann Frank (2021), "Mars Adapting: Military Change During War", National Defense University, Vol 1, p:5.

¹ Institute for Policy Innovation (2024), https://www.ipi.org/ipi_issues/detail/the-new-axil-of-evil-is-bigger-better-armed-and-power-hungry, (Accessed on: 01/06/2024)

¹ Mallet, Ellis and Thomas Juneau (2023), "A Neoclassical Realist Theory of Overbalancing", Global Studies Quarterly, Volume 3, pp:12-1.

¹ NATO Strategic Warfare Development Command (2023), "Cognitive Warfare: Strengthening and Defending the Mind", Available at: <https://www.act.nato.int/article/cognitive-warfare-strengthening-and-defending-the-mind>, (Accessed on: 28/03/2024).

¹ Pew Research Center (2020), Albright, David (2007) Gen Z, Available at <https://www.pewresearch.org/social-trends/2020/05/14/on-the-cusp-of-adulthood-and-facing-an-uncertain-future-what-we-know-about-gen-z-so-far-2/>, (Accessed on: 2/01/2024).

¹ Rauta, Vladimir (2020) "Towards a typology of non-state actors in 'hybrid warfare': proxy, auxiliary, surrogate and affiliated forces. Cambridge Review of International Affairs, 33 (6). pp. 868-887.

¹ The Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (CEDAW)

¹ Toronto Star (2018), "McLuhan Marshal", Available at: <https://www.legacy.com/ca/obituaries/thestar/name/eric-mcluhan-obituary?id=41943861>, (Accessed on: 2/4/2024).

¹ U.S. Congress (2024), Congressional Record, U.S. Congress Library, Vol 1, p:2.

¹ U.S. Department of State (2010), "Comprehensive Iran Sanctions, Accountability, and Divestment Act of 2010, Available at: <https://2009-2017.state.gov/e/eb/esc/iransanctions/docs/160710.htm>, (Accessed on: 13/01/2024)

¹ U.S. National Archives (2024), "Iran, Available at: <https://search.archives.gov/search?query=iran&submit=&utf8=&affiliate=national-archives>, (Accessed on: 08/03/2024).

¹ United Nations (2022), "Iran removed from UN Commission on the Status of Women, Available at: <https://news.un.org/en/story/2022/12/1131722/>, (Accessed on: 05/03/2024)

¹ Rogin, Josh (2015), "AIPAC chief: There's still time... but we need to do more on Iran", Available at: <https://foreignpolicy.com/2012/03/05/aipac-chief-theres-still-time-but-we-need-to-do-more-on-iran/>, (Accessed on: 08/02/2024).

